

# ZGODNJA

# DANICA.

## KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi polji in veljá po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin.. ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 29. novembra 1901.

List 48.

### V čast sv. apostolu Andreju.

(30. novembra.)

Salve crux pretiosa, suscipe discipulum eius.  
Qui in te pependit, magister meus Christus!  
(Besede sv. Andreja).

Izmed apostolov so „nekteri zasramovanje in tepenje trpeli, zraven tudi železje in ječe; drugi so bili kamenjani, prežagani, skušani, z mečem umorjeni; krog so hodili ubožni, stiskani, zatirani.“ (Heb. 11. 36. 37). To je bilo zemsko plačilo njim, ki so se odrekli svetu in šli za Jezusom. Preganjanje in muke, edino plačilo za delalce v vinogradu Gospodovem! Naš slavljenec, sv. apostol Andrej ni bil izvzet, nego je delil usodo svojih soapostolov. Trpljenje brez mere je bil njegov delež na zemlji. A če nas beseda „trpljenje“ navdaja z grozo, nam done na uho besede osivelega starčeka: „Salve crux pretiosa, suscipe discipulum eius, qui in te pependit, magister meus Christus! — Pozdravljen dragoceni križ — sprejmi mene učenca Onemu, ki je na tebi visel, ki je Učenik moj — Krist!“ — Čudovito! iz daleka pozdravlja križ, drevo groznega trpljenja — nam pa pretresa misel na trpljenje mozeg in kosti.

V proroškem duhu je govoril Krist v pri- liki o mladikah in vinski trti: „Jaz sem trta, vi mladike; moj oče je vinogradnik. Vsako mladiko, ki na meni ne rodi sadu, odreže, vsako pa, katera rodi sad, otrebi, da rodi več sadu.“ (Iv. 15, 5. 1. 2.) Vsakega učenca, sploh vsakega kristijana, je hotel reči, ki je v me po veri in krstu vsajen kakor mladika v trto, pa sadu t. j. dobrih del ne obrodi, loči moj Oče od mene. Kdor pa sad dobrih del obrodi, tega moj

oče bolj in bolj očičuje od madežev in od nepopolnosti v razbeljeni peči križev in težav, da obrodi še več sadu: t. j. več dobrih del.

Ločil je vinogradnik od trte nerodovitno mladiko, nepoboljšljivega Judo. Rodovitne mladike pa je ublaževal v trpljenju, da so rodile čudežne sadove. Odstranil je Judo, tesneje združil seboj Andreja. Andrej je delil usodo svojega Učenika do svoje mučeniške smrti. Težave: trpljenje vsake vrste: obrekovanje, preganjanje, pomanjkanje, ječe so mu bile zveste tovarišice na vseh njegovih apostolskih potih, do onega trenutka, ko je sklenil svoje življenje. In kako je končal! Na križu je sklenil svoje življenje, kot prava mladika nebeske trte. Z veselim obrazom, veselejšim srcem je pozdravil in objel križ; radoval se je, da mu je Krist naklonil milost, naj more na njemu enak način skleniti svoje življenje.

Kako vzvišen izgled nam je sv. Andrej! Trpel je, trpel radovoljno ne zaradi sebe; bil je popolen, trpel je za Krista. Tudi mi imamo križev in težav v izobilju. Trpeti moramo, a razno nam je trpljenje. Ako trpimo v zavesti, da ne trpimo za se, trpimo za Krista, blagor nam. Plačilo nam ne odide. „Po pravici trpimo, ker smo se pregrešili nad svojim bratom,“ (Gen. 44.) tako so govorili Jožefovi bratje na tuji zemlji, zadeti po ponavljajočih se nezgodah. Niso vedeli: odkod prihajajo, a vedeli, zakaj prihajajo. Spoznali so svoje grešno, hudobno življenje, priznali, da zaslužijo kaj hujšega. In Jožef, pregnani brat sedaj v kraljevski časti, se veselja razjoka videč spremenjena srca svojih bratov. Da se jim spoznati in poljublja jih. Kedaj je pokazal Jožef bolj očito svoje

bratsko srce, nego sedaj? In kedaj pokaže Bog bolj svoje očetnje srce, nego kadar nas obiskuje s šibami trpljenja? „Ne strašijo naj nas besede, ne šibe,“ pravi veliki cerkveni učenik sv. Avgustin, „nego ozirajmo se na dedščino, ki nam je pripravljena po njih.“

Spremenimo torej svoje mišljenje: križ in trpljenje ni naša nesreča, nego naša sreča, zastava večnega življenja. Ako pošilja Bog križe, kličemo s sv. Andrejem: „Salve crux pretiosa. — Pozdravljen, dragoceni križ.“ Pozdravljajmo križ, ker ga je posvetil sam Krist. Veselimo se križa, ker je kraljeva pot, po kateri je stopil v nebo nebeški kralj in za njim tudi njega dvorniki: svetniki.

Da jih pa tako malo nastopi to kraljevo pot v nebo, temu vzrok je, ker je malo Andrejev: posnemovalcev njegovih, ki se bojijo poti trpljenja. Pot trpljenja je trnjeva — a vodi v nebo, pot druga vodi v pogubljenje. Posejana je sicer z rožami: a trnji prve poti se spremene v nebeško cvetje; cvetice druge poti pa se izpremene v večne muke. Idimo torej za sv. Andrejem po potu trpljenja in za njim pridemo v nebo.

In cruce salus — v križu izveličanje!

L. P.

## **Čujte tedaj, ker ne veste ne dneva ne ure.**

(Mat. 25, 13. — Za 1. adventno nedeljo).

Cerkveno leto se nagiblje h koncu. Sv. mati Cerkev nam ta čas skrbno prigovarja, naj bodemo čuječi, naj skrbimo, da bo srečen konec našega življenja. Od konca je vse odvisno — kakoršna smrtna ura, taka vsa večnost: „Kamor drevo pade, tam obleži.“

Besede, s katerimi nas sv. Cerkev opominja k čuječnosti, je govorila večna Resnica, Jezus Krist sam. In karkoli je on rekel, izpolnilo se je že deloma, deloma se še bode. Nobena njegova beseda ni prazna, obistin' se gotovo vsaka, saj je slovesno zatrdil: „Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa ne bodo prešle.“ (Mat. 24, 35.)

Ko leži oče na smrtni postelji, in se mu bliža zadnja ura, tedaj pokliče še enkrat svoje otroke k sebi. Z vso skrbjo jim polaga na srce še zadnje nauke, kako naj žive, da bodo srečni na tem in na onem svetu.

Jezus Krist, naš najboljši oče in prijatelj, storil je isto. Zadnje dni, ki jih je preživel še tu na zemlji, je opozarjal svoje apostole in učence vseh bridkosti, ki jih čakajo: „Izdajal vas bodo v bridkost, in vas bodo morili; in

boste sovraženi od vseh narodov zavaljo mojega imena.“ (Mat. 24, 9.)

Kolikokrat se je to že zgodilo. Pomislimo samo krvavih preganjanj kristijanov pod raznimi rimskimi cesarji, krutih preganjanj sv. Cerkve v našem stoletju. Največje stiske pa čakajo zveste služabnike Gospodove koncem sveta, kajti zlasti tega preganjanja je misli' Gospod, ko je govoril one besede. Kmalu po stiski onih dni, pa pride Izveličar sveta k poslednji sodbi. Hitro, nenadoma pride oni dan: „Zakaj kakor zadruga pride čez vse, ki prebivajo po vsi zemlji. (Luk. 21, 35. In da bi jim bolj predočil, kako nenadoma pride k vesoljni sodbi, pripovedoval jim je še priliko o deseterih devicah in jih opomnil, naj bodo vedno pripravljene: „Čujte tedaj, ker ne veste ne dneva ne ure!“

Te Gospodnje besede so nam tudi opominj, naj pazimo na svojo smrtno uro, ko pride nad nas k posebni sodbi. Da, dragi kristijani, nikdar ne pomislimo dovolj na smrt. Čim večkrat tega pomislimo, tem bolj si prizadenemo pravično živeti. In če bomo pravično živeli, srečno umrjemo. — Smrt nas uči, kako moramo živeti.

In ni brez vzroka opominjal Gospod. Ozrmo se le malo okoli sebe — kdo pač dandanes misli veliko na smrt? Malo, malo jih je. Ljudje so izgubili izpred oči svoj zadnji smoter, mislijo, da so tu na tej gradi doma in živijo, kakor jim velevala strast. Mnogim se pa ne zdi vredno, misliti na smrt, češ, „saj smo še mladi, vživajmo, na smrt bomo mislili, kadar bomo stari, časa je še dovolj.“ Taki ne pomislijo, kaj govorijo. Ali si more človek podaljšati življenje samo za eno sekundo? Ali ni Bog gospodar našega življenja, ki nas lahko pokliče s tega sveta, kadar hoče. Pomislimo one prilike o bogatinu, ki si je vsega pripravil in vskliknil: „Sedaj pa, duša, uživaj!“ a Gospod mu je takoj zapretel: „Neumnež, še nocoj potirjam tvojo dušo od tebe.“ Nespametno je tedaj, zanašati se na bodočnost, ki ni v naših rokah, porabimo marveč sedanost. In naj bi živeli še toliko let, nikdar ne zamo-remo reči: „Sedaj mi se ni treba več pripravljati na smrt.“ Kaj so človeška leta pred Gospodom: „Tisoč let je v Gospodovih očeh kakor včerajšnji dan, ki je minil. In človek, kaj je on? Zjutraj zvene kakor trava; zjutraj se razcvete in zvene; zvečer pade, otrpne in se posuši.“ (Ps. 89, 6.)

Vprašanje je pa tudi, bo-li nam Bog dal toliko milosti v starosti, kakor nam jih nudi v mladosti. Ali ni to razžaljenje za Njega, svetega

Boga, da darujem cvet svoje mladosti grešnemu svetu in svojim strastem, Njemu pa, čegar je vse, samo sube, trhle veje svoje starosti? Če nismo zanj marali v mladosti, kako moremo zahtevati, da bi nas On pobral v starosti. Mladost je ognjevitá, je navdušena, starost je mlačna, ravnodušna. Služimo Bogu z navdušeno ljubeznijo v mladosti, v starosti se ni moči ogreti za to, za kar ni človek gorel v mladosti. Na starost pridejo težave in bolečine, ki kolikor toliko ovirajo človeka, da ne stori, kar bi rad storil: „Dnevi naših let — v njih je sedemdeset, in pri močnejših osemdeset let; in kar jih je več, so težava in bolečina.“ (Ps. 89, 10.)

Drugi zopet so preobloženi s posvetnimi skrbmi in ne utegnejo misliti na svojo smrt. S temi bo Gospod tako storil, kakor se je primerilo onim gostom, ki niso utegnili od samih posvetnih skrbi priti k njegovi pojedini. Zato nam kliče Gospod z vso resnobo: „Varujte se pa, da vaša srca ne bodo preobložena v požrešnosti in pijanosti in časnih skrbeh; in da tisti dan na nagloma nad vas ne pride.“ (Luk. 21, 34.)

Ko bi se ljudje toliko trudili za svojo dušo, kakor za svoje telo, bili bi vsi svetniki. Malo bolj bi se pobrinili za dušo, ko bi večkrat mislili na smrt. A oni prav bežijo pred to mislijo, zato ker jim je strašna. Vedno in vedno biva resnica: manj če kdo misli na smrt, bolj se je boji; kdor več misli nanjo, tem manj strašna se mu zdi. To je čisto naravno. Kdor večkrat misli na smrt, ni mračnjak, ki vedno žalostno poveša glavo, vesel je, ker misel na smrt ga ne straši, ampak navdaja z zaupanjem. Kdor se večkrat pomudi pri tej misli, spozna vso njeno resnobo. Od zadnje ure je odvisna naša večna sreča ali nesreča. Vsak človek pa želi biti srečen, in to je zadnji smoter vsega našega delovanja. Pameten človek pa dela vse tako, da doseže svoj konečni cilj. Če hoče biti večno srečen, mora prav živeti, in kdor prav živi, njemu se smrti bati ni.

Bodimo tedaj zvesti hlapci Gospodovi, da nas najde, ko pride, čuječe pri delu. Takega hlapca postavi v večno veselje. Bog ne daj, da bi bili mi podobni nezvestemu hlapcu, ki je rekel: „Moj Gospod odlaša priti“, zakaj „Gospod pride ob dnevu, ko se ga ne nadja, in ob uri, ki je ne ve; in ga odloči in mu delež podeli s hinavci; tam bo jok in škripanje z zobmi.“ (Mat. 24.)

Le eno dušo imamo, le ena bo naša smrtna ura, skrbimo, da bomo pripravljeni ono uro, da

bo naša duša srečna. „Ob uri, ki je ne veste, pride Siu človekov.“ (Mat. 24, 44.)

M. Š.

## Vi oblaki ga rosite.

(Izaija 45. — 1. adventna nedelja)

Po prvem grehu v raju je Bog obljubil človeškemu rodu Odrešenika. A dolgo je odlašal modri Bog in hotel pripeljati človeštvo do spoznanja, da ne more samo poravnati krivnje. Hotel je privedi Adamove potomce do spoznanja, da mu je le od zgoraj pričakovati Rešitelja. Izdihovali so po njem očaki: „Rosite ga nebesa, in vi oblaki, dajte nam pravičnega, odpri se zemlja in podeli nam Odrešenika.“ Dobrotljivi Bog je videl revo zemljanov, a še ni poslal zelenega. Rastla pa je vidoma beda na zemlji. Zabredli so v malikovanje, vednost o Bogu jim je ginila; ginilo zaupanje v Boga. Obiskoval jih je Bog s šibami, a niso se zavedeli. Nastopila je stiska za izvoljeno ljudstvo, kakor je ni bilo prej. Kraljevo žezlo je jelo ginjevati iz njih rok; ljudstvo, ki je služilo nekedaj Bogu, to ljudstvo je Bog podpiral, a izneverilo se je, in dal ga je v roke sovražniku. Ni si vedelo pomagati in spomnili so se Gospodovih besedij: „Kliči me ob dnevu stiske in podam ti rešilno roko in te potegnem iz revščine.“ Klicali so k Bogu in poslal jim je Rešitelja. Poslal jim je svojega edinorojenega Sinu, ki naj reši človeški rod iz rok sovražniku, iz rok satanu, in ki naj poravna dolg, koji sta učinila naša prva stariša. Pripelje naj nas zopet v raj, iz katerega nas je pahnil greh prvih starišev. Tako je pripravljaj Bog dolgo časa grešni rod na oni trenutek, ko se je ob jordanskem bregu oglasil glas Ivana Krstnika: „Glejte, Jagnje božje, katero odjemlje grehe sveta.“ In kako so se veselili tega trenutka v duhu stari očaki, kako blagrováli trenutke, ki nam podeli Rešnika.

Sv. cerkev nam hoče v adventu pred oči postaviti ono dolgo dobo, v kateri so izdihovali pravični starega zakona po Tolažniku, in nas resno vabi, naj z njo vred premišljujemo dobroto nebeškega očeta ter se duhovno pripravimo na vreden Gospodnji sprejem.

Kmalu pride duhovno isti delilec milostij, po katerem je izdihoval ves stari vek, in blagor nam, ako ga sprejmemo v čistih srcih. On, le on zamore streti moč satanovo in nas oprostiti njegovih grešnih vezij.

Vzroka dovolj imamo i dandanes, veseliti se, željno pričakovati Tolažnika. Saj tudi nas

tarejo vezi greha. Živo vero je spodrinila brezbožnost. Zato pa i dandanes leži težak jarem na Adamovih otrokih. Ni miru ne sloge med narodi, državami, ne v družinah. Človek ne zaupa človeku, država ne državi, kraljestvo je pripravljeno na boj proti kraljestvu. To neznosno stanje čutijo vsi, vse ugiblje, kako odpomoči tej bedi, a nečejo se okleniti pravega sredstva. Kakor brezpametni zidarji zametnejo pravi temeljni kamen, kamen na katerem izključno more obstati poslopje prave sreče. — Ta kamen pa je Jezus Krist.

Sv. cerkev nas opominja, naj iščemo pomoči od zgoraj, naj prosimo pomoči pri njem, ki je prišel zato na svet, da nam lajša težavno breme, ki nam ga nalaga duh tega sveta. In On nam je tako blizu. Glasno nam govori: „Stojim pred durmi in trkam!“ Oglasimo se mu, odprimo mu svoja srca, katera pa moremo skrbno pripraviti za sprejem. Potem nam veselo zazveni glas: „Poglejte in povzdiguje svoje glave, ker vaše rešenje je tu.“ Potem pride Izveličar k nam, donašajoč spravo in mir med nebom in med zemljo. L. P.

### Dragocen dar.

(3. grudna).

Tisti čas, ko je sv. Francišek Ksaverij oznanjeval v Indiji izveličalni nauk, prišel se je k njemu posloviti trgovec iz Meliapor-a, ki se je hotel odpeljati v Malak-o. Trgovec je poprosil svetnika, naj mu da v spominj kako znamenje prijateljstva. Francišek mu ni imel kaj drugega dati nego rožni venec, katerega je vedno nosil okolo vratu.

„Ta rožni venec“, pravi Ksaver prišlec, „ti ne bo brez hasni, če le trdno zaupaš na priprošnjo Marijino. Trgovec je vzel vesel darilo iz rok misijonarjevih. Odpotoval je s trdnim zaupanjem na Boga in Mater božjo. Ni se bal ne morskih roparjev, ne silnih viharjev, ne pogubonosnih čeri . . . .

Bog pa je hotel njegovo pobožno srčnost tudi poskusiti. Že je bil prevozil veliko morsko ožino med Meliapor-om in Malak-o, kar se nenkrat vzdigne grozovit vihar. Le-ta raztrga vse vesla; jambor se podre; krmila se razbijejo; ladijo pa je vrgel orkan s tako silo na skalo, da se je razdrobila pri priči . . .

Večina mornarjev in popotnikov je potonila v hladnih morskih valovih; drugi so se pa krčevito držali skale, na katero jih je zagnal vihar. In med temi je bil tudi maliapor-ski trgovec . . .

Bili so sredi morja brez vsakega živeža, brez vsake podpore . . . Pretila je smrt, grozna smrt — vsled lakote. Da bi odšli pred to zvesto spremljevalko človeškega rodu, sklenili so obupen poskus. Zbrali so namreč nekaj desek razbite ladije, zvezali je skupaj, kolikor se je to dalo na osameli skali, ter se vsedli na-nje. Prepustili so se popolnoma morskim valovom . . . Kdo bi bil upal sedaj še rešenja . . .

A trgovec se je zvesto zanašal na priprošnjo Marijino. Držal je vedno v rokah od Franciška mu podarjeni rožni venec s trdnim zaupanjem, da toliko časa ne utone, dokler bode imel rožni venec. Kmalu pa je pal v nezavest . . .

Ko se je zbudil, zapazil je v veliko svoje začudenje, da je na neki tuji morski obali. Nikjer ni bilo njegovih sopotnikov, ne desek, na katere so se bili vsedli. Od ljudi je izvedel, da je zdaj na obali negapatau-ski, a nobeden ni vedel, kdaj in kako je prišel tja.

Trgovec pa je s hvaležnim srcem pripovedoval vsem, kako ga je Bog rešil — častilca Marije Device in nosilca rožnega venca.

F. S. V.

### Sv. Francišek Ksaverij.

(3. decembra.)

Ko je sv. Francišek Ksaverij bival v Lizaboni, bolelo ga je zelo, da se mu tako ročno izpolni vsaka želja. Bal se je, da je zapadel nemilosti pri Bogu, ker prav pogostoma mu ni došel nikak križ. Ako pa je imel katerikrat kaj trpeti, je vskliknil: „Še več, Gospod, še več!“ — V križih, in naj so bili še tako bridki, je molil navadno: „Gospod, nikar mi ne odvzemi tega križa; vzemi pa ga, ako mi hočeš večjega dati.“ L. P.

### Sv. Nikolaj — vzgled usmiljenosti.

(Na dan 6. grudna).

• Blagor usmiljenim, ker oni bodo usmiljenje dosegli. Mat. 5, 6).

Da je sv. Nikolaj s svojimi deli milosrčnosti in usmiljenosti daleč prekašal druge ljudi, pripoveduje nam zgodovina, pričajo nam nešteti vzgledi iz njegovega plemenitega življenja.

Njegovo obilno premoženje mu ni bilo bog — kakor se to rado dogaja pri nevernih močtih — ni mu bilo merilo, po katerem bi se presojala dušna in telesna vrlina, kakor je običajno pri sebičnih zemljanih. Ne, njegovo imetje

mu je bilo le sredstvo, s katerim je podpiral uboge. Pokazal je sv. Nikolaj, s svojimi velikodušnimi čini, kako se da tudi nizkotna zemeljska dobrina porabiti v vzvišene namene.

Hčeram revnih starišev pripravil je že toliko, da so se lahko pošteno preživile. Z vso vremo je obiskoval trpeče in jih tolažil z besedo in dejanjem. Ako je izvedel, da je kdo po nedolžnem obsojen, nastopil je prostodušno in se poganjal toliko časa, dokler mu ni priboril zaželene in opravičene prostosti. Ko je zapazil na razburkanem morju potaplajoče se mornarje, hitel jim je navdušen na pomoč ter jih srečno privedel na suho zemljo.

In kar podeli heroičnim činom sv. Nikolaja še večjo vrednost, je to, da je vsa dejanja svoje usmiljenosti izvrševal vedno prostovoljno, nena-prošen . . . Pač velikansk razloček med plemenitostjo in sebičnostjo in samoljubljem grešnih zemljanov! Kajti kdor bi danes čakal, da bi mu njegov sobrat brez vsake prošnje prihitel na pomoč v njegovi gmotni zadregi, ta bi pač zelo dolgo čakal. To spričuje jasno vsakdanje življenje. Marsikak siromak že komaj diha pod težo vsakdanjih skrbi, bridke solze mu zalivajo upale oči, a ni ga prijatelja, da bi mu brez povabila obrisal pot raz zmučeni obraz. To je človekoljubnost sedanjega časa . . .

Sv. Nikolaj je hodil s polnimi rokami okoli ter pomagal revščini in potrebi svojega bližnjega. Dal je vse do zadnjega vinarja, če je le imel priliko storiti dobro in hudo zabraniti. Kaj pa storijo otroci tega sveta napram revnim svojim sobratom? Če sploh kaj dajo ubogemu trpinu, podare mu najslabše; podarijo mu le to, kar lahko pogrešajo sami. Mnogo jih je, ki tudi s tem ne postrežejo revežem, dasiravno imajo mo-goče v svoji hiši dovolj stvari, ki se brez vsake koristi opridijo. Koliko jedi, koliko obleke, koliko denarja se večkrat zgublja tu in tam, ne da bi kaj hasnilo, in vendar bi to lahko podarili ubogim, ko bi imeli le iskrico bratske ljubezni v svojem samopašnem srcu.

Rad in bogato je pomagal sv. Nikolaj ptuji sili, in kar je posebno posnemanja vredno: pomagal je, če se je le dalo, na tih, skrit način. Po noči in nepoznan prinese dojo ubožnim, pa poštenim deklicam. In zakaj to? Edino le zato, da nihče ne izve o njegovi miloščini, da se mu nikdo za to ne zahvaljuje. Kako drugače dela vsa večina bogatašev dandanes! Ali mar ne zahtevajo, da se za vsak mal dar, ki so ga izročili v kak blag namen, tiska njihovo ime na očitno? „Kadar pa vbogajme dajčš, naj ne ve

tvoja levica, kaj dela tvoja desnica, da bode tvoja miloščina na skrivnem, in tvoj Oče, kateri na skrivnem vidi, ti povrne.“ (Mat. 6, 3.)

Kadar vseje kmetovalec žito na njivo, pokrije je z zemljo, da zamore vskaliti in da ga ne odnesejo pičice neba. Tako mora tudi človek svoja dela usmiljenja izvrševati le na tihem, da ne pridejo ptice pekla ter vsled ničeve castilakomnosti ne oropajo človeka prave vrednosti in zasluženega plačila. Da se nam pa kaj takega ne pripeti, posnemajmo življenje in delovanje sv. Nikolaja, ki je vse svoje imetje daroval ubogim, pa ne javno, nego na tihem.

F. S. V.

### Ali je Luter vzrok velikanskega napredka protestantskih dežel? In ali je katoliška vera vzrok propada katoliških dežel?

Katoliška vera je vzrok propada katoliških dežel, kakor n. pr. Španije in Italije, sliši se pogosto govoriti. Gotovo so te dežele v jako žalostnih razmerah. Ali je mar zato odgovorna katoliška cerkev? Nikakor ne! In zakaj ne? Ker nimajo te katoliške dežele nikakih resno katoliških vladarjev. So li vladne postave v teh deželah skozi in skozi katoliške?

A klub nekakemu gmotnemu propadu kažejo katoliške dežele vendar le še vedno moč katoliške vere. Mislimo si, da bi v protestantskih deželah prav tako napadali protestantsko vero, kakor napadajo v katoliških katoliško. Ali bi protestantizem ne bil že zdavno izginil? Ohranil bi se bil le še v zgodovini. Kaj bi bilo ostalo od protestantizma v Nemčiji, ako bi bil moral pretrpeti kulturni boj, kakor cerkev? Kaj bi bilo s protestantsko vero, ako bi jo bili preganjali z nepopisno krutostjo 300 let, kakor so preganjali na Irskem katoliško? Nikakih stoletij bi ne bilo treba, leta bi bila zadostovala, in bila bi propala.

S tem pa je dokazala katoliška vera svojo nepopisno moč in svoj izvor od zgoraj.

Seveda mnogi protestantje tega nočejo uvideti! A so mnogi med njimi, ki se izražajo v drugem smislu, med najvažnejimi pa je angleški protestantski pisatelj Macaulay.

Ako pa hočejo naši naprotniki na podlagi gmotnega razvoja protestantskih dežel in na podlagi propada katoliških dežel dokazovati božanstvo svoje vere, tedaj se morajo potruditi, protestante kakor tudi odpadnike katoliške pridobiti za židovstvo. Ne da se namreč tajiti, da so židje v 19. in tudi že sredi 18. stoletja v gmotnem ozitu najbolj napredovali. Njihove so skoraj vse najlepše stavbe, tudi v Berlinu, njihove krasne naselbine, njihov večji del denarja. V časopisju, v umetnosti, v književnosti so oni odločilni tudi za Nemčijo. V nerazmernih odstotkih so židje učeniki na srednjih in visokih šolah, tako, da so se začeli trezni protestantje v Nemčiji in zlasti v Berlinu bati njihovega navala.

Kdor torej hoče na podlagi gmotnega razvoja protestantov dokazati, da je zato

tudi njihova vera boljša, ta mora pričakovati novega evangelija, ki bi se glasil: „Blagor bogatim; kajti njihovo je nebeško kraljestvo!“

Res je, in radi pripoznamo, da so nam protestantje v marsikaterem oziru za vzgled. Hvaležni jim moramo tudi biti, da so mnogo pripomogli k častni rešitvi katoliške cerkve. Toda to ni sad njihove vere.

Nekaj pa je, v čemur nas protestantje tudi nadkriljujejo, kar pa je sad njihove vere: večja nenravnost, večje število samomorov in prodiranje socijalne demokracije. To nam je dokazal slavni pisatelj Hammerstein, to so potrdili tudi sami protestantski pisatelji in učenjaki. Slavni protestantski socialisti kakor Meyer, Sohm in drugi pravijo, da je prav katolicizem v začetku oviral v Nemčiji socijalno demokracijo, ki je preplavljala protestantske dežele.

Prav one dežele pa, ki so skrajno protestantske, so v nravnem oziru daleč za katoliškimi in imajo nerazmerno več samomorov. Isti zgodovinar Hammerstein tudi trdi, da se v katoliških deželah množe nenravnost, samomori, socijalna demokracija toliko bolj, kolikor bolj pojema v njih katoliška vera.

M. K.

## Francoska sodba o nadbiskupu Stadler-ju in o njega duhovščini.

Velikanske zasluge, katere si je pridobil nadbiskup Stadler za krščanstvo in slovenstvo v Bosni, ne morejo ostati nepoznane zunanjemu svetu. Kadar se piše ali govori o Bosni, takrat se mora na prvem mestu govoriti in pisati tudi o Stadlerju. Letos je potoval po Bosni francoski pisatelj Léon Désers, in v uglednem pariškem listu „Le Correspondant“ je objavil nekaj krepkih mislij o tem potovanju. V zadnjem delu svojega spisa govori o katoliškem življenju v Bosni. „Vrhbosna“ je ponatisnila one vrstice, ki pripovedajo o duši tega življenja in dela v Bosni, kakor nazivlje učeni pisatelj nadbiskupa Stadlerja. Evo kako piše:

„Duša vsemu katoliškemu delovanju v tej zemlji je nadbiskup sarajevski, msgr. Stadler. Pokrajina obsega Bosno in Hercegovino, z dvema sufraganom, ki sta mostarski škof v Hercegovini in škof banjaluški v severozapadni Bosni.

Nadbiskup sarajevski je simpatična pojava, iz njega odseva krepost, znanje in dobrota. S svojo sijajno gorečnostjo in žarečo ljubeznijo do slovanske domovine spominja na velikega biskupa djakovskega, msgr. Strossmayerja, kateremu je učenec in prijatelj! Pristop do njega ima vsakdo; njegov nasmeh je mil; na vsem njegovem kretanju čutiš toliko prave prisrčnosti, da mu se takoj vsega zaupaš. — Kogar je počastil s tako preljubeznjivo gostoljubnostjo, kakor mene, ta se je mogel o tem iveriti. — Na ulicah ga pozdravlja ves svet; in oni, ki ga srečujejo, celo muslimani, ga brez ovinkov zaustavljajo, da se z njim pogovore. Samo da ga vidiš: na glavi nosi mahen okrogel klobuk brez vseh okraskov;

talar mu je črn, obrobljen z majčkeno vijoličasto vrstico — gotovo binespoznal velikega nadbiskupa, kateri je v teh dvajsetih letih preporodil katoliško Bosno s svojimi deli. Razen o pečjih slovesnostih, ne nosi zlatega nakrsnega križa, in če ga kdo vpraša, zakaj to, odvrne šaljivo: „Dosti mi je križ, ki ga nosim na hrbtu!“ — Resnično, ta križ mora biti silno težak. Poslanstvo sarajevskega nadškofa je težavno . . . .“

„In res, ojačiti katolicanom vero, oživiti jo in bolj razžariti, zaceliti moralne rane in pomagati narodu v raznovrstnih težavah, to je pač že dosti veliko breme za življenje katoliškega škofa. Hvaležnost katolicanom in splošno spoštovanje govore dovolj, kako je vršil msgr. Stadler svojo dolžnost. „Z neumorno svojo gorečnostjo“ — tako je pripovedoval svedok njegovega življenja (dr. Koščak) na konferenciji kraljevskega zemljepisnega društva v Anversu — „pokril je Bosno s cerkvami, sirotišnicami, šolami, dobrotelnimi zavodi vsake vrste.“ — Najprej je zgradil lepo gotško stolnico v svojem škofovskem mestu, kjer za turškega časa ni mogla obstati niti ena cerkev. Katolici prihajajo v lepem številu ob nedeljah k sveti maši in pridigi; uvedene so bratovščine, da združujejo krščanske duše in razvijajo njih pobožnost . . . .“

Dalje pripoveduje pisatelj ganljiv slučaj, ki v tako jasni luči kaže skromnost in ljubeznivost nadškofovo.

„Dovolil mi je, da sem prisostvoval v nedeljo blagoslovu v sirotišnici, katero je ustanovila njegova gorečnost, in ki se dviga na enem izmed bregov, obkrožajočih mesto. Imel sem priliko strmeti nad živahnostjo, priprostostjo in dobroto častitljivega nadškofa. Do sirotišnice se dospe po strmi, jako nerodni stezi, kjer je vedno dosti blata. Nadbiskupa, katerega sem imel čast spremljati, so zaustavljali pri vsakem koraku otroci iz sosesčine, ki so kar v trumah hiteli k njemu, da mu poljubijo roko, da čujejo iz njegovih ust očetovsko besedo ter ga nagovoré s pobožnim pozdravom tamošnjih katolicanom: hvaljen Isus! — Blagoslov je imel nadbiskupov tajnik (č. g. Marko Tvrtković). Ker ni bilo služabnika, prevzel je pobožni nadbiskup njegovo službo: zvonil je z zvoncem, mahal s kadilnico, prinesel ogrinjalo („velum“) in knjigo — in to vse tako točno, kakor ne zahteva niti škofijski obrednik. — Po blagoslovu smo obiskali zavod, katerega jako dobro upravljajo usmiljenke. Ko so poklicali deco, obsula je v hipu nadškofa; in ko vidiš to živahnost, ta glasni smeh, ki je razžaril otrokom lica, pa kretanje nadškofa, ki ti kliče vse po imenu, nagovarja dobrotljivo zdaj tega zdaj onega — tedaj se ti zdi, da je obiskal ded svoje unuke; tako dobroto vdahnuje samo krščanska ljubezen.“

Dalje spominja pisatelj nadbiskupove velike gimnazije in konvikta v Travniku ter velikega semenišča v Sarajevu.

„V velikem semenišču je vzgoja temeljita, znanstveni predmeti dosti razširjeni, da morejo dobiti mladi kleriki izobrazbo. Predno je zasedel sarajevsko stolico, bil je msgr. Stadler vseučilišni profesor bogoslovja v Zagrebu. Tam

je sam pisal leposlovnna dela in ascetične knjige, in stekel si je veliko čast kot pisatelj med Hrvati. Priznati se mora, da on ima vse ono, kar treba za vzgojo inteligentnega klera. Žal, da je število bogoslovcev premajhno za škofijske potrebe\*). Položaj duhovnikov, ko se ločijo iz semenišča, je tako težak, da bi se ga ustrašil vsakdo, ki bi ne bil tako junašk kakor ti mladi apostoli. Navadno pridejo v kraje, kjer je treba ustanoviti vse: cerkev, šolo, župnišče; bogati so na potrpežljivosti, pa to je tudi vse njihovo bogastvo.“

Tako priznanje izpod peresa slavnega francoskega pisatelja res v polni meri zasluži nadbiskup Stadler in njegovi vrli duhovniki.

N.

## Razgled po domovini

Iz Cerovlja v Istri. Tukaj v Cerovlju nam je bila župna cerkev Matere Božje Vnebovzete že skorej šest let zaprta in to zaradi tega, ker je bila nevarnost, da se podere. Misliti je bilo treba na novo. Ali, ker cerkev nima skoraj nič premoženja, so pa patron, t. j. župljani, večidel sila siromašni in do grla zadolženi — od kod denar vzeti za novo, če ravno ne veliko župno cerkev. O tem se je ugibalo in razpravljalo skoraj šest let. Konečno je prišlo vendar občinsko glavarstvo kot zastopnik patrona, pretečeno zimo do zaključka, da je treba izposoditi si 8—10 tisoč kron, in to na račun davkoplačalcev župe Cerovlja.

Z omenjenim zneskom se bo komaj cerkev zazidalo, pokrivalo in veliki kameniti altar Matere Božje, na na svoje mesto postavilo. Notranje župne cerkve bo ostalo večidel golo i prazno. Stranska dva lesena altarja; na desno sv. Štefana in na levi sv. Antona Padovanskega, nista skorej več za to, da se ju postavi v župno cerkev. Bivala bo, kakor rečeno, v župni cerkvi, Matere Božje Vnebovzete, golota in praznosta, ako ji usmiljena srca in častilci Matere Božje na pomoč ne priskočijo. Da je v resnici veliko siromaštvo v tej župi, znano je dobro vinskim trgovcem, ki v te kraje zahajajo. Obzirajoč se na rečeno dejstvo prosí podpisani, da bi blagovolile dobre duše in usmiljena srca priti s kakšnim prispevkom za rečeno siromašno cerkev. Pri vseh sv. mašah se spomnimo živih in mrtvih dobrotnikov. Na priprošnjo prečiste Device Marije Vnebovzete naj predobri Bog obilo povrne vsem dobrotnikom in dobrotnicam tukaj in tam. Trdijo, da se ne pogubi, kdor za Marijo kaj stori\*\*).

*Župnik Blazij Dekleva.*

### Prejeti darovi.

Darovali so do sedaj na privatno in ustmeno prošnjo župnika v Cerovlju po g. Mihaelu Thaler: Leta 1897. g. Anton Globočnik iz Železnikov 1 zaboj žeb-ljev. g. Luka Demšar iz Češnice 1 zaboj žeb-ljev, g. M. Žigon iz Škofje Loke železa in g. N. N. 10 kron. — Dne 8. junija 1901 pa: Gospodična Iv. Demšar iz

\* Letos jih je v vseh starih letnikih le 19, med temi že 4 posvečeni. V prvem tečaju je samo 1 bogoslovec.

*Op. prav.*

\*\* Če kdo česa utрпи, »Danica« je rada na roko.

*Uredn.*

Ljubljane 30 K; gosp. M. Thaler 20 K; gosp. I. Košmelj 10 K; gospa A. Demšar 10 K; vis. č. g. župnik iz Dražgoš 6 K; g. Jos. Košmelj 4 K; g. Jos. Boncelj 4 K; g. Jos. Levičnik 4 K; g. Fran Dolenc 2 K; g. Jakob Drmota 2 K; g. Karol Luznar 2 K; g. Fran Demšar 1 K. — Po g. Mihaelu Thaler 9. julija 1901: V. č. g. Anton Korbič župnik iz Železnikov 5 K; g. Fran Demšar, c. kr. poštar iz Železnikov 5 K; g. Karol Luznar 2 K; g. Ivan Fatur 4 K. — V Trstu 27. oktobra 1901. po blagorodni gospej Vekoslavi Valenčič: Gosp. Fr. Kalister 50 K; gosp. Antoaneta Šabec 20 K; gosp. Milika 10 K; gosp. Marija Dekleva 10 K; gosp. Dolenc 20 K; gosp. Ema Bartelj 6 K; gosp. N. N. 10 K; Družina Abram 10 K; gosp. dr. Ribač 10 K; gosp. M. M. 4 K; gosp. M. S. 2 K; gosp. Marija Pretnar 5 K; gosp. Virginija Godnik 10 K; gosp. Katarina Petrinja 1 K; gosp. N. N. 4 K; gosp. Agneza Pirovic 2 K; gosp. Marija Grom 2 K; gosp. Žitko 5 K; gosp. Amalja Krže 3 K; gosp. Kanobelj 1 K; gosp. Hüty 4 K; gosp. Marija Zupančič 1 K; gosp. Marija Klemenec 5 K; gosp. Berta Valenčič c. kr. poštarica iz Cerovlja 10 K; gosp. N. N. iz Žužemberga 3 K; gosp. N. N. iz Boljuna v Istri 2 K. — Vsem darovalkam in darovalcem povrni tisočkrat dobri Bog.

*Zgovaji.*

## I. Bratovske zadeve

### molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec november 1901:

*Krščanska usmiljenost.*

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

Ako le katera čednost, more se imenovati pred vsim usmiljenost — hči krščanstva. Poganstvo te kreposti ni poznalo. Zgodovina pripoveduje, kako neusmiljeno, kako nečloveško so ravnali pogani s svojim bližnjim. Sužnje niso smatrali za ljudi, marveč za golo orodje, s katerim so počenjali, kakor se je zljubilo njihovi krutosti. Slabotne otroke so sami izročevali smrti; žena v zakonu — ako moremo sploh govoriti o kakem zakonu — ni imela nohene veljave. Mož je bil neomejeni gospodar nad življenjem in smrtjo svoje žene in svojih otrok. — A stopil je Krist na zemljo in zanesel v človeštvo nauk: Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe. „Blagor usmiljenim, ker usmiljenje bodo dosegli!“ govoril je v pridigi na gori. „Ljudstvo se mi smili,“ dejal je, ko je zrl na lačno množico ljudstva v puščavi. In ko je srečal v Najmu pogrebce, ki so nesli mladeniča, edinega sina vdove-matere, bil je „ganjen sočutja“. Ob grobu svojega prijatelja Lazarja je Izveličar jokal. Ko je okolica zapazila solze v Njegovih očeh, šepetala je: „Glejte, kako ga je ljubil!“ Sploh pripoveduje nstno izročilo, da se je naš Odrešenik večkrat jokal, a smejal se menda ni. Tako ustno izročilo. Kazal je sočutje do bednega človeštva, kazal usmiljenost in te kreposti učil tudi ljudi. In beseda Kristova, dasi izrečena v tako zmedenih in propalih časih, je padla na rodovitna tla. Nauk Njegov je segel vernikom v meso in kri. Kmalu po vnebohodu Gospodovem so se pokazali pojavi usmiljenosti med prvimi verniki. Apostolsko dejanje nam pripoveduje, da ni bilo reveža med njimi, ker so bogatejši poskrbeli za siromašne kristijane.

Apostol Pavel je sam zbiral za ubožne vernike podporo, ki so jo zložila daleč na tujem usmiljena srca. — Krščanska usmiljenost se je tudi nadalje širila od roda do roda. V srcu vsakega pravega kristijana je odmevala Gospodnja beseda: Bodite usmiljeni, kakor je vaš Oče nebeški usmiljen. Zgodovina sv. katoliške cerkve kaže, kaj vse je učinil Kristov nauk: „Ljubi svojega bližnjega, kakor sam sebe!“ Zavetišča in sirotišča, bolnice in prenočišča in vse druge tem podobne plemenite naprave so žlahtni sadovi — krščanstva. Ako se zvali vojak na bojišču, zadet od sovražne kroglice, na tla in v njegovih burnih prsih kakor ogenj divja plamteča strast po maščevanju, kako mil in vdan, krotek in prizanesljiv postane, ko se skloni nad njim usmiljenost v podobi požrtvovalne redovnice, ki ga spominja na Križanega, na Njegovo ljubezen do sovražnikov. Ako ubog, zaničevan trpin preklinja usodo in svet in mrmra zoper božjo previdnost, kako naglo vzljubi življenje in se čuti brata med brati, ko pokrije krščanska usmiljenost njegove otrple ude, ga pozivi in pokrepča s tečno hrano in mu odkaže primerno bivališče! Zato je prestol krščanske usmiljenosti — srce plemenitih ljudij — dragocenejši, nego v zlatu se bliščeči prestol svetnega kneza. S.

a) Glavni namen za mesec december 1901:

*Krščanski pogum.*

b) Posebni nameni:

- 1.) **Sv. Eligij.** Katoliška duhovščina v Bosni. Čisti nameni pri dobrih delih Vestno izpolnovanje stanovskih dolžnostij.
- 2.) **Sv. Pavlina.** Leon XIII. Posnemanje lepih vzgledov. Dobra prijava na sv. obhajilo. Odvrnitev pobojšljivega berila.
- 3.) **Sv. Frančišek Ksaverij** Slovensko vseučilišče. Duh poštenosti nadarjenih mož. Požrtvovalna ljubezen do bližnjaka.
- 4.) **Sv. Barbara.** Slovenska dekleta. Milost srečne zadnje ure. Pobožno izgovarjanje sv. imen Jezusa in Marije bogoslova misel na smrt.
- 5.) **Sv. Krišpin.** Vzajemno delovanje slovenskega duhovstva in učiteljstva. Hvaležen spominj na dobrotnike.
- 6.) **Sv. Nikolaj.** Nedolžna slovenska mladina. Molitev sv. rožnega venca v slovenskih družinah. Skrb za blagor svojim podložnikom.
- 7.) **Sv. Ambrozij.** Napredek pravega znanstva med Slovenci. Podpiranje krščanskega časopisja. Molitev za osebne sovražnike. S.

## Listek.

Bratovščina vednega češčenja presv. Rešnjega Telesa ima svojo navadno pobožnost dne 5. decembra v Uršulinski cerkvi. Ob 5. zjutraj pridiga in potem med sv. mašo skupno sv. obhajilo.

## Škofijska kronika.

Duhovniške spremembe v ljubljanski škofiji. Za vodijo bogoslovnim vedam je bil mesto pokojnega prošta dr. Leonarda Klofutar imenovan prečastit gospod semeniški vodija, prelat dr. Ivan Kulavic. — Podeljene so bile župnije: Šent-Janž vč. g. Ivanu Nemanjič, župniku v Št. Lambertu;

Kočevije č. gosp. Ferdinandu Erker, kapelanu v Št. Vidu nad Ljubljano; Škocijan pri Dobravi vč. g. Petru Bohinjec, župniku v Horijulu. — Kanonično vmeščeni so bili vč. gg.: Alojzij Jaklič na župnijo Kočevsko Reko (Rieg) dne 16. septembra 1901; Ivan Nemanjič na župnijo Šent Janž dne 16. septembra 1901; Fran Andrejak na župnijo Banjo Loko dne 24. septembra 1901; Josip Erker na župnijo Mozelj (Moesel) dne 24. septembra 1901; Jurij Rozman na župnijo Kovor dne 1. oktobra 1901; Josip Seigerschmied na župnijo Lesce dne 1. oktobra 1901; Ivan Lovšin na župnijo Prem dne 2. oktobra 1901; Ivan Jereb na župnijo Sv. Vid nad Cirknico dne 3. oktobra 1901; Fran Indof na župnijo Javorije pri Litiji dne 21. oktobra 1901; Fran Pokoren na župnijo Zg. Besnica dne 24. oktobra 1901; Peter Bohinjec na župnijo Škocijan pri Dobravi dne 11. novembra 1901 — Premeščeni so bili č. gg. Avgust Schauer kakor župni upravitelj na Toplo Reber (Unterwarmberg); Fran Sturm iz Kočevske Reke (Rieg) za župnega upravitelja v Poljanico (Pöllandl); Josip Plantarič iz Kranja za župnega upravitelja v Šent-Lambert; Josip Potokar iz Tržiča v Kranj; Ivan Barle iz Kranjske Gore v Tržič; Ivan Baloh iz Šmarija v Kranjsko Goro; Leonard Zupan iz Polhovega Gradca v Šmarije; Jakob Kleindienst s Krke v Polhov Gradec; Vincencij Čibašek iz Spodnje Idrije v Leskovec mesto na Dole; Josip Juvanec s Suhorije za župnega upravitelja v Rakitino; Fran Zega s Prema v Št. Vid pri Zatičini; Fran Žužek iz Dolenje Vasi pri Ribnici v Šent Vid nad Ljubljano; Leopold Kolbezen iz Dragatuša v Dolenjo Vas; Anton Bojanec iz Škocijana pri Dobravi kakor ekspozit na Suhorijo; Ivan Meršolj z Dobreve kakor župni upravitelj v Horijulu. — Na novo sta bila nameščena č. gg. semeniška duhovnika: Jakob Kalan kakor duhovni pomočnik na Dobravi pri Kropi in Matija Okoren kakor kapelan na Krki — Nemški viteški red je premestil iz Podzemlja č. o. Ivana Kubinek ter poslal na njegovo mesto č. o. Stanislaja Dostal. — Začasni pokoj je bil dovoljen č. g. Jakobu Lovretič, kapelanu v Horijulu. — Umrl je p. n. prečastiti gospod infulirani stolni prošt ljubljanski dr. Leonard Klofutar v Ljubijani dne 26. oktobra 1901; v Velesalem pa je umrl častiti g. Josip Benkovič dne 5. novembra 1901. Pokopan je bil Kameniku. Priporočata se v molitev č. gg. duhovnim sobratom.

\* \* \*

V knežškofijsko bogoslovno semenišče so sprejeti naslednji gospodje: Borštinar Ivan z Vranje Peči; Jamšek Nikolaj z Goričice, župnija Moraviče; Koželj Matej iz Tunjic pri Kameniku; Kralj Alojzij iz Višnje Gore; Kurent Alojzij iz Višnje Gore; Orehek Andrej iz Krasec, župnija Moraviče; Osél Andrej iz Dragočajna, župnija Smlednik; Prnè Alojzij iz Kranja; Prešeren Josip iz Smolenje Vasi, župnija Šmihel pri Novem mestu; Prijatelj Vladimir iz Novega Mesta; Rataj Ivan iz Šempetra pri Novem Mestu; Štrubelj Ivan s Peči, župnija Polica; Žnidaršič Josip s Ceste, župnija Dobrepolje.

Po „Ljubljanski škof. listu“ 1901, št. IX. str. 104.